

SALVADOR OLIVA, *Introducció a Shakespeare.*

Editorial Empúries, 2000.

El primer que requereix una obra com aquesta, amb tants personatges, és tenir-ne el control, de manera que, abans de començar a examinar-la, pararem atenció als personatges que figuren a la primera pàgina per familiaritzar-nos-hi i sobretot per conèixer els lligams familiars i d'amistat que tenen. [...]

En primer lloc, tenim la família del rei Eduard IV. Els seus pares Ricard, duc de York ja mort quan comença l'obra); i Cecily Neville (que hi apareix com a duquesa de York), havien tingut tres fills: Eduard IV, Georges, duc de Clarence, i Ricard, duc de Gloucester. El rei Eduard IV, com ja hem vist més amunt, està casat amb la vídua, Elisabet Woodville. Aquesta té un germà,¹ Anthony Woodville, comte de Rivers, i dos fills del seu primer matrimoni: Dorset i Grey. Els germans d'Eduard IV acaben sent també cunyats perquè tots dos es casen amb dues germanes: Isabel i Anne Neville, respectivament.² Per la

---

¹ Cinc vegades a *Ricard III* es parla dels germans de la reina Elisabet, tot i que, a l'obra, només Rivers és el seu germà.

² Diguem, de passada, que la mare de Clarence i Ricard és la tia àvia de les

seva banda, Eduard IV i Elisabet tenen tres fills: Eduard, príncep de Gal·les, Elisabet (que va ser l'esposa del rei Enric VII) i Ricard. Clarence en té dos: Eduard i Margaret. I finalment Ricard III té un fill, Eduard, que no apareix a l'obra.

De la banda dels Lancaster, tenim la reina Margarida, vídua del rei Enric VI i enemiga recalcitrant de tots els York. Shakespeare la introdueix a l'obra sense cap base històrica. És un personatge estàtic, posat allí bàsicament per recordar la força encara present dels mals passats i també com una mena de fúria o profetessa de desgràcies que llança a tots unes malediccions que acabaran complint-se; S'ha dit que el rol de Margarida és anàleg al del cor a les obres de Sèneca. Hi ha també tres eclesiàstics: el cardenal Bouchier, arquebisbe de Canterbury; Thomas Rotherham, arquebisbe de York, i John Norton, bisbe d'Ely. Tots tres donen suport a la família Woodville i comploten amb Hastings i la reina Elisabet contra Ricard III.

El duc de Buckingham, de nom Henry Stafford, és un besnét de Tomàs de Woodstock, duc de Gloucester, l'assassinat del qual és un dels temes de la querella de

---

seves nores.

l'escena inicial de *Ricard II*. Buckingham esta al costat de Ricard III, que justament ara és el duc de Gloucester; però cau en desgràcia quan no és prou amatent en el moment que Ricard li insinua que el príncep ha de ser assassinat. Al final és executat per ordre de Ricard. El fill del duc de Buckingham és el duc de Norfolk, que és el nom amb que apareix a l'obra, tot i que alguns personatges se li adrecen amb el nom de (comte de) Surrey. El duc de Norfolk capitaneja l'exèrcit de Ricard a Bosworth, on mor. Més endavant, ja fora de l'obra, el seu fill, Surrey, després d'haver caigut en desgràcia durant un temps, és convertit en un servidor fidel dels Tudor i heretarà el títol del seu pare. Aquest personatge, l'últim descendent de Tomàs Woodstock, apareix també a *Enric VIII*, on el rei el condemna a mort.

Hastings havia obtingut del rei Eduard IV el títol de lord per la fidelitat que sempre li havia demostrat. Després de la mort del rei, esdevé lord camarlenc i, a causa de la seva enemistat amb els Woodville, que l'havien fet empresonar (vegeu I, 1), es posa al costat de Ricard. Més endavant, aquest el fa matar. Hi ha també un altre personatge

anomenat Hastings, que no té res a veure amb aquest i que és un missatger.

Richmond, el futur Enric VII, és el nét d'Owen Tudor i Caterina de França, vídua d'Enric V. El seu pare, Edmund Tudor, comte de Richmond, estava casat amb Margaret Beaufort, besnéta de Joan de Gant i Caterina Swynford. Aquesta Margaret no apareix a *Ricard III*; només se l'anomena amb el títol de comtessa de Richmond (I, 3). Com que la resta de la casa de Lancaster s'havia extingit pels volts de 1471, l'única esperança de fer reviure la dinastia estava en aquest personatge. A la mort d'Edmund Tudor, Margaret Beaufort s'havia casat amb Lord Stanley, conseller de la casa de York. Serà aquesta Margaret que es guanyarà el suport de la reina Elisabet amb la promesa que, si Richmond guanya la corona, es casarà amb la seva filla Elisabet. Al cap d'un temps, el 22 d'agost de 1485, Richmond venç Ricard III a la batalla de Bosworth i esdevé rei amb el nom d'Enric VII.

Lord Stanley, comte de Derby, és el padrastre de Richmond. Tot i que durant l'obra està al costat de Ricard, Lord Stanley al final es passa al bàndol del seu fillastre. A l'obra se l'anomena comte de Derby; però és una

anacronia. Aquest títol no li va ser concedit fins després que Enric VII hagués pujat al tron.

Ratcliffe, Brakenbury, Catesby i Lovell són personatges que es mouen al costat de Ricard III i que l'ajuden en la usurpació de la corona. Ratcliffe i Brakenbury moriran a la batalla de Bosworth, Catesby serà executat poc després; i Lovell s'escaparà i morirà més tard en una revolta contra Enric VII. Però aquests esdeveniments ja no apareixen a l'obra.

El comte d'Oxford és un personatge secundari que havia ajudat Eduard IV a la batalla de Tewksbury i que, juntament amb Sir Blunt, es posa després al costat de Richmond. Sir Herbert i Sir Brandon són també personatges que donen suport a Richmond.

Sir Thomas Vaughan és un personatge molt secundari que forma part del cercle dels Woodville. Va ser executat juntament amb Rivers i Grey, i només té dues rèpliques, una a III, 3 i l'altra a V, 3.

Algunes edicions col·loquen Lord Scales a la llista dels *dramatis personae*. Aquest personatge no parla i apareix només a II, 1, on Ricard l'anomena en una adreça. Alguns

comentadors, com ara Honingman, diuen que es tracta d'un error de Shakespeare, perquè va pensar que el nom d'Anthony Woodville i els seus dos títols (Rivers i Scales) eren tres persones diferents. Holinshed, tanmateix, diu molt clar que «el germà de la reina estava casat amb l'única hereva de Lord Thomas Scales». Scales, doncs, era el sogre d'Anthony Woodville, i Shakespeare el va voler imaginar present a l'escena de la reconciliació (II, 1) de Ricard III. En tot cas, Anthony Woodville (o Lord Woodville) i el comte de Rivers sí que són la mateixa persona. [...]